

Van de redactie

Een half jaar bent u nu als docent aan de slag om het nieuwe vmbo op uw eigen school vorm te geven. Misschien gebruikt u zonder dat u het merkt een groot aantal nieuwe begrippen. U past ze in in uw dagelijks werk; u raakt ermee vertrouwd. Wat u ook zult merken is dat uw leerlingen het de gewoonste zaak van de wereld vinden; alsof er nooit iets anders dan leerwegen zijn geweest. Toch zullen er nog veel onzekerheden bestaan in uw werk. Heb ik mijn lokalen goed op orde? Hoe zit het met mijn inventaris? Wanneer kan ik leerlingen van verschillende leerwegen bij elkaar in dezelfde groep hebben en wanneer zal dat niet kunnen? Kunnen we iets met leerwerktrajecten en welke leerlingen komen daarvoor in aanmerking? In deze derde Nieuwsbrief geven we u weer een inkijk in de ontwikkelingen zoals die in de impulsaders plaatsvinden. We hopen dat u er bruikbare aanknopingspunten in vindt voor uw dagelijkse lespraktijk.

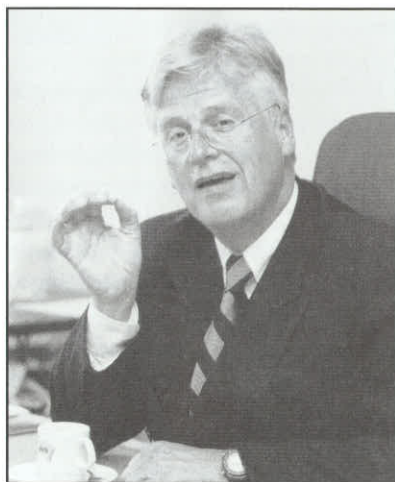
Inhoud

- Van de redactie
- Horizontaal en verticaal zoals het moet
- Zo kan het ook!
- Bouwtechniek in de regio
- Beeldmateriaal Infrastructuur
- Deskundigheidsbevordering vmbo-docenten
- Implementatiepakket Fijnhoutbewerken SH&M
- De schilders- en stukadoorsbedrijfstak lost het lerarenprobleem zelf op
- Baksteenindustrie draagt steentje bij aan kwaliteit metselonderwijs
- Blauwdruk spin-offs
- Overzicht gastscholen tweede regio-bijeenkomsten

Horizontaal en verticaal zoals het moet

De jaren zeventig en tachtig zijn bijna dodelijk geweest voor het lager beroepsonderwijs. Het bedrijfsleven en het beroepsonderwijs waren smerig, achterlijk en achterhaald; de afvalbak. We waren allemaal gelijk dus was alles gericht op algemene, horizontale integratie maar niet met de blik naar boven want carrière maken en dan nog in het bedrijfsleven was slecht. Geen aansluiting op vervolgonderwijs en zo zwommen de visjes in de fuik van de beperkte leerweg. In de afgelopen jaren heeft het ministerie steeds meer aandacht gekregen voor de verticale beroepskolom. De verticale leerweg in het beroepsonderwijs is nu even koninklijk als de AVO-lijn: goede zaak! Aansluiting, verbindingen tussen de lagen van het beroepsonderwijs: goede zaak. Horizontaliteit dan weg? Nee, nee, nee... drie keer nee! Horizontale samenwerking binnen het vmbo; prima. Gezamenlijk optrekken met sociale partners; uitstekend. En de

samenwerking van de landelijke organen Bouw Hout in het platform vmbo en in de impulsprojecten: meer dan uitstekend. Zo moet het. Gezamenlijke scholing van docenten, toetsenbanken, stage-werkplaatsen. Goede zaak voor school, leerling en uiteindelijk voor het bedrijfsleven. Ik zeg het uitdrukkelijk 'uiteindelijk'. Want het gaat er niet om zo snel mogelijk jonge arbeidskrachten het bedrijfs-

leven in te jassen. Wel om meer gemotiveerde, competentiegerichte, lerende medewerkers in werk en leren actief te laten zijn. Medewerkers die weten wat leren leren, leren werken en werkend leren is. Er liggen leuke ontwikkelingen in het verschiet. De verticalisering van de beroepskolom in onderwijs en bedrijfsleven gaat verder, er komt meer geld voor inventaris, lesmateriaal en investeringen. Het beroepsonderwijs wordt een echt structureel agenda-punt voor de landelijke politici en de regionale en stedelijke bestuurders. Het fundament van die ontwikkeling is het vmbo. De lob's in de Bouw- en Houtsector; Bouwradius, SBW, SH&M, Opleidingscentrum SVS willen graag met de scholen samenwerken om dit fundament te versterken.

J.A. Verschoor

voorzitter directeurenoverleg Bouwen Houtnijverheidsorganen
algemeen directeur
Opleidingscentrum SVS

Zo kan het ook!

Nadat de nieuwe examenprogramma's bekend werden, vroeg ik mij af hoe ik alle leerlingen nog zou kunnen helpen bij hun lessen bouwtechniek. Volgens het nieuwe systeem zou ik immers geen docent meer zijn maar hun coach/begeleider. Bovendien gonsde het al op andere scholen van de geruchten dat het nieuw onderwijskundig model het WPS ook zijn intrede zou gaan doen.

Gelukkig hadden wij op het dr. Aletta Jacobscollege al enige jaren ervaring in het zelfstandig werken door middel van studiewijzers; eigenlijk uit nood geboren. Maar het WPS was andere koek.

Nadat de afdeling mechanische techniek in samenwerking met het technisch college werkplekken had ingevoerd, kwam de directie bij mij om te vragen of dat ook bij de afdeling bouw zou kunnen. Maar het grootste probleem op mijn afdeling was dat ik al een paar jaar de afdeling alleen runde en hoe dat dan moest met het machinale

gedeelte? Het werken met studiewijzers betekende immers dat je aan tempodifferentiatie doet en dat je spreiding van leerlingen krijgt over de diverse afdelingsruimten. De wetgeving omtrent beheer en aansprakelijkheid hierbij staat haaks op het nieuwe examenprogramma.

Dat besprak ik een keer met een opleidingsadviseur van Bouwradius. We kregen het toen over lesassistenten, die b.v. bij voldoende kundigheid konden assisteren, zodat ik als docent meer aandacht kon geven aan de individuele leerling. Hij kende iemand die in de WAO zat en die dolgraag weer iets wilde gaan doen.

Ik heb daarna mijn directie gemeld dat ik misschien iemand wist die mij zou kunnen assisteren. Er werd snel contact gelegd, afspraken gemaakt en hij werd aangenomen. Nadat ik kennis had gemaakt met Nanno Bijholt voelde ik al snel dat we het samen prima konden vinden. Hij had een eigen timmerbe-

drijf gerund en had veel technische kennis en vaardigheden en dat kwam prima van pas. Zo zijn we samen eerst

Ale Rinia

de interne verbouwing en diverse aanpassingen van het lesmateriaal. Zo kun je samen overleggen en de taken verdelen, aandacht besteden aan de individuele leerling en er kan steeds door mij iemand worden geholpen bij de machines. Kortom ik ben zeer gelukkig met de situatie en Nanno is ook blij dat hij weer aan de slag kan (zie hierna). Herken je de bovenstaande situatie, ga dan eens praten met Bouwradius. Misschien hebben ze een oplossing!

Ale Rinia

Docent bouwtechniek Dr. Aletta Jacobscollege

Gelukkig, zo kan het ook!

Toen ik als zelfstandige door een vervelend ongeluk in de WAO kwam, zat ik thuis met het gevoel van 'Wat nu?'

Na een gesprek met een opleidingsadviseur van Bouwradius werd ik CBG lid, controle op de bouw van module toetsen bij leerlingen, die met de BBL opleiding bouw bezig zijn. Leuk en afwisselend werk, maar niet genoeg.

Voor de zomervakantie kwam de opleidingsadviseur bij mij of ik geen lesassistent wilde worden aan het dr. Aletta Jacobscollege te Hoogezand. Dat leek me wel wat en na een gesprek met de directie en Ale Rinia werk ik nu met veel plezier als onderwijsassistent op de afdeling Bouwtechniek. Leuk om te doen, interessant te zien hoe leerlingen vaardigheden worden aangeleerd. Werken met jongeren is altijd al mijn passie geweest.

Ik was altijd al vrijwilliger bij Humanitas, maar nu kan ik mijn vak en kennis proberen over te dragen aan de leerlingen. Daarnaast volg ik de

Nanno Bijholt

opleiding tot docent bouwkunde aan de PTH. Deze opleiding duurt 5 jaar, maar ik ben 43 en wil beslist nog niet thuis zitten. En met behulp van mijn nieuwe collega's zie ik de toekomst weer zonnig tegemoet.

Nanno Bijholt

Onderwijsassistent Bouwtechniek

**Landelijke dag
Bouwtechniek 2002
op 5 juni in het
Openlucht-museum in
Arnhem**

GELEZEN

Stellingen:

'De beste manier om een ontwikkeling te laten plaatsvinden is te stellen dat ze niet tegen te houden is.'

M. Roos,
Universiteit van Amsterdam

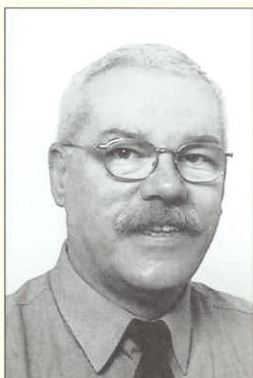
'Als je een kind een hamer geeft verandert alles in een spijker.'

R. Fijn,
Rijksuniversiteit Groningen

Bouwtechniek in de regio

Stand van zaken deelprojecten cluster 2 - door Henk van den Heuvel

De deelprojecten van het impulsproject hebben als doel docenten te helpen bij de invoering van vernieuwingen. De deelprojecten in cluster 2 zijn vooral gericht op het versterken van de relaties tussen het vmbo, mbo en bedrijven in de regio. Dit moet uiteindelijk leiden tot een betere en een meer vanzelfsprekende samenwerking tussen de partijen die zich in de regio met beroepsonderwijs bezighouden.

De meesten van u zullen mij niet kennen. Als clusterrapporteur vervang ik tijdelijk Esther Klaassen van Bouwradius, die helaas door ziekte in het begin van 2001 is uitgevallen. Inmiddels is Esther in dienst getreden bij het CINOP te 's Hertogenbosch. Ik ben als senior - adviseur verbonden aan het projectbureau van het impulsproject 'Bouwtechniek uit de steigers'. Naast clusterrapporteur ben ik tevens projectleider van twee deelprojecten van het platform, te weten: 1.8a 'Ontwikkelen toetsenbank' en 1.10 'Inhoudelijke en onderwijskundige vernieuwing'. Vanaf 1 januari 2002 zal ik namens het projectbureau fungeren als projectleider voor het totale project 'Bouwtechniek uit de steigers'. De huidige projectleider, de heer Sake Hoekstra, zal het projectbureau verlaten wegens het aanvaarden van een andere werkring.

Mijn enthousiasme en betrokkenheid bij het beroepsonderwijs is vooral ontstaan bij mijn vorige werkgever, de Stichting Hout & Meubel. Bij dit Landelijk Orgaan voor het beroepsonderwijs in de houtverwerkende industrie, ben ik een aantal jaren verantwoordelijk geweest voor het vernieuwen van opleidingen en leermiddelen. Later ben ik, als hoofd buitendienst, betrokken geweest bij het vernieuwen van de taken van de buitendienst en het verbeteren van de samenwerking tussen opleidingspartijen, niet alleen landelijk, maar ook regionaal.

De projecten in cluster 2

De meeste deelprojecten zijn bedoeld om de samenwerking tussen vmbo, mbo en bedrijven in elke regio op te zetten en/of te versterken.

In deze projecten komen vmbo-docenten rechtstreeks in contact met de 'afnemers' van hun leerlingen: ROC's, samenwerkingsverbanden van bedrijven en andere organisaties die zich in de regio met de beroepsopleiding bezighouden. Uit de laatste werkconferentie met de deelprojectleiders is gebleken dat alle samenwerkingsprojecten zijn gestart. De komende tijd zal vooral worden gebruikt om de projecten en de activiteiten verder uit te bouwen. Via diverse bijeenkomsten kunnen de mensen en organisaties elkaar beter leren kennen. Het grote voordeel is dat men van elkaars diensten gebruik kan maken bij het organiseren van bijvoorbeeld voorlichtingsactiviteiten en docentenstages. In de toe-

komst is het wellicht denkbaar dat men langs deze weg afspraken maakt over (regionale) afstemming van leerwegen, regionale componenten in de opleiding, leerlingstages bij samenwerkingsverbanden en individuele opleidingsbedrijven, leerwerktrajecten enz.

Deelprojecten cluster 2

Binnen cluster 2 zijn er 3 deelprojecten die, naast samenwerking in de regio, ook aan andere doelstellingen voldoen. Het gaat hierbij om de projecten 2.6a 'Aansluiting vmbo-mbo', 2.6b 'Ontwikkelen vrijstellingenbeleid' en 2.8 'Stagewerkboek'. In een samenwerking tussen 9 vmbo 'pilot' scholen en de Stichting Hout & Meubel, wordt bij deelproject 2.6a een vmbo opleiding 'Fijnhout' ontwikkeld op basis van het vmbo examenprogramma bouwtechniek, kerndeel Timmeren. Hierbij wordt ernaar gestreefd dubbelingen in het vmbo/mbo-traject te vermij-

den. Bij deelproject 2.6b zal een afsprakenkader met een aantal ROC's worden opgesteld, zodat leerlingen uit het pilotproject versneld de mbo-opleiding kunnen afronden.

Bij deelproject 2.8 'Stagewerkboek' heeft Bouwradius in samenwerking met SBW, SH&M en SVS, een stagewerkboek ontwikkeld voor de leerlingen in het derde en vierde leerjaar. Dit stagewerkboek is 'bouwbreed' te gebruiken en inmiddels op alle vmbo-scholen aanwezig.

Inmiddels zijn er in de verschillende deelprojecten producten ontwikkeld. In het overzicht op de volgende pagina ziet u welke producten dit zijn en waar u de producten kunt bestellen.

Ik ga er van uit dat deze producten behulpzaam zijn bij de invoering van de nieuwe opleidingen en de veranderingen die daarmee gepaard gaan.

Naam deelproject		Te verwachten product(en)	Beschikbaar Ja, bestellen Nee, verwacht
2.1	Blauwdruk voor regionale samenwerking	CD-rom met blauwdruk	CD-rom is landelijk verspreid aan alle vmbo scholen met een afdeling bouwtechniek. Ja, De CD-rom is verkrijgbaar bij het secretariaat van het platform (SVS, 0182-641111) Kosten: fl. 25,- (€ 11,30)
2.2	Adoptieplan	Nieuwsbrieven: Ga schilderen! (Nummer 1 en 2)	Ja, de nieuwsbrieven en de projectinformatie worden verspreid via de regionale platforms
2.3	Versterken regionale overlegstructuur		
2.4	Voorlichtingsruiten	Blauwdruk voorlichtingsruit	Ja, bij de regiokantoren van Bouwradius: • Helmond • Woerden • Zwolle
2.5	Versterken relaties hout en meubel	• Voorlichtingskalender • Decanenmap onderbouw • Stagepakket	Nee, producten komen in 2002 beschikbaar en worden in eerste instantie alleen aan pilotscholen beschikbaar gesteld
2.6a	Aansluiting vmbo-mbo hout en meubel	Implementatiepakket (1e versie)	Ja, hpluk@shm.nl
2.6b	Vrijstellingenbeleid hout en meubel	Nog niet bekend	
2.7	Regiobijeenkomsten infrastructuur	Nog niet bekend	
2.8	Stagewerkboek	• Stagewerkboek bouwdeel 1 (derde leerjaar)	Ja, verkrijgbaar bij elke Regio Commissie Bouw (RCB)
		• Stagewerkboek bouwdeel 2 (vierde leerjaar)	In het schooljaar 2001/2002 zijn de stagewerkboeken gratis

Beeldmateriaal Infrastructuur

–Project 1.4–

In het kader van het impulsproject 'Bouwtechniek uit de steigers' heeft de afdeling Opleidings- en Toetsontwikkeling van SBW een aantal producten ontwikkeld. Deze producten dienen ter ondersteuning van de vmbo scholen bij het uitvoeren van de examens eenheid B/K/g introductie infrastructuur.

Starterspakket:

Het starterspakket geeft adviezen over materialen en materieel voor de uitvoering van het deel introductie infrastructuur. Het starters-

pakket bestaat uit twee delen:

- deel A gaat over 'infrastructuur' (Grond-, Water- en Wegenbouw);
- deel B over betonwerken.

Meer exemplaren nodig, dan kunt u deze kosteloos bestellen onder boeknummer 7100.

Cd-rom basisvaardigheden meten en uitzetten:

De Cd-rom bevat beeldmateriaal dat ondersteunend is voor de theorie van het deel introductie infrastructuur van het vmbo. De leerling kan aan de hand van korte instruc-

tiefilmpjes, in eigen tempo, kennis nemen hoe er met eenvoudig uitzetgereedschap gewerkt wordt. Daarnaast bevat de cd-rom een beperkt overzicht van beroepen in de infrastructuur. De eindtermen (meten en uitzetten) van het examenprogramma B/K/g vmbo bouwtechniek vormen de basis van de cd-rom. De cd-rom start automatisch en werkt onafhankelijk van andere programma's. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Wat is infrastructuur?
- Meten met lengtemeetgereedschap.
- Jalons in en om het werk.
- Piketten plaatsen.
- Met zichtjes aan de slag.
- Waterpas en rei gebruiken.
- Laser en baak.
- Waterpasinstrument en baak.
- Een haakse hoek uitzetten.
- Beroepen in de infrastructuur.

Het bestelnummer van de cd-rom *Basisvaardigheden meten en uitzetten* is 7091 en de prijs is f 25,- (€11,30).

Praktijkopdrachten introductie infrastructuur:

Op basis van de eindtermen zijn een dertiental praktijkopdrachten samengesteld. Leerlingen kunnen alleen of in kleine groepjes aan deze opdrachten werken.

De leerling wordt geacht met de theorie bekend te zijn. De leerlingen werken in hoge mate zelfstandig aan de opdrachten. Elke opdracht is voorzien van een beoordelingslijst. Een docent-handleiding adviseert de docent over de uitvoering van de opdrachten.

Scholen die (nog) niet in staat zijn om praktijk aan te bieden kunnen tegen geringe vergoeding gebruik maken van de kennis en locaties van regionale samenwerkingsver-

banden van aannemingsbedrijven. Een overzicht van alle samenwerkingsverbanden in Nederland kunt u verkrijgen bij de SBW. *Het bestelnummer van de praktijkopdrachten introductie infrastructuur is 7101, en de prijs is f 25,- (€11,30).*

De producten kunt u per brief of per e-mail bestellen onder vermelding van bestelnummer, adres voor rekening en adres voor aflevering, bij:

SBW
Afdeling UOE
t.a.v. W. van Craaikamp
Postbus 440
3840 AK Harderwijk
e-mail: wfc@sbwinfra.nl

Deskundigheidsbevordering vmbo-docenten

–Deel project 1.6a–

Het afgelopen voorjaar zijn meer dan 300 vmbo-docenten bijgeschoold in de onderwerpen van het gemeenschappelijk kerndeel van het nieuwe examenprogramma Bouwtechniek en Bouwbreed. Niet alle docenten hadden echter de gelegenheid om aan het nascholingsaanbod deel te nemen, waarop is besloten om het aanbod te herhalen in het najaar van 2001 en in 2002. Het consortium van Bouwradius Training en Advies,

Fontys/PTH Eindhoven, Infra Opleidingscentrum SBW, SH&M Bedrijfsopleidingen en Opleidingscentrum SVS heeft daartoe de handen opnieuw ineen geslagen.

Ook voor de tweede fase van het project Deskundigheidsbevordering vmbo-docenten kan door de scholen aanspraak worden gemaakt op beschikbare gelden. Dit kan via de regeling landelijke projecten impuls relatieversterking vmbo-bedrijfsleven van het ministerie van OC&W en de algemene scholingsmiddelen die de scholen jaarlijks van OC&W ontvangen.

Met de uitgave van de vernieuwde cursuscatalogus afgelopen oktober is het aanbod uitgebreid. Naast het scholingsaanbod gericht op het gemeenschappelijk kerndeel zijn ook cursussen voor het specifiek deel in de catalogus opgenomen. Bovendien is er nu de mogelijkheid voor docenten om hun kennis en vaardigheden aan te scherpen middels een stageplaats. Tevens

kan een beroep gedaan worden op ondersteuning bij de invoering van het examenprogramma, bijvoorbeeld bij de inrichting van leslokalen.

Inmiddels is de tweede fase van het project al in volle gang. Op het moment van dit schrijven zijn zo'n 160 aanmeldingen binnen voor de nascholing, het merendeel hiervan betreft aanmeldingen voor het gemeenschappelijk kerndeel. Voor de meeste cursussen geldt dat de cursus gepland wordt aan de hand van de inschrijvingen. De officiële deadline voor inschrijving is bij verschijning van dit artikel niet verstreken, maar u wordt in de gelegenheid gesteld zich alsnog aan te melden. U kunt dan aan de betreffende cursus deelnemen indien er voldoende belangstelling voor is of deze niet te vol zit.

Eveline Boerrigter
 Onderwijskundig medewerker
 Opleidingscentrum SVS

